

Van Westreenen adviseurs

██████████
Anthonie Fokkerstraat 1a
3772 MP Barneveld

referentie	behandeld door	Uw kenmerk	Datum
-	████████████████████	-	21 maart 2017

Betreft: notitie Orgamebo

Geachte ██████████,

In onderstaand schrijven ga ik, naar aanleiding van uw verzoek, kort in op het belang voor (regionale) veehouderijbedrijven en dat van Orgamebo BV (hierna: Orgamebo), dat Orgamebo - in afwachting van het moment van de verlening van de onlangs ingediende aanvraag omgevingsvergunning – in de tussenliggende periode haar huidige activiteiten voort zou kunnen zetten.

Ik beschrijf daartoe kort het wetgevende kader en de vigerende regelgeving alsmede de huidige en toekomstige situatie met betrekking tot de verwerking en export van mest en de positie van Orgamebo daarin. Vervolgens ga ik in op de gevolgen voor de veehouderijbedrijven in het algemeen en Orgamebo in het bijzonder wanneer voortzetting van de huidige activiteiten niet mogelijk zou zijn.

Algemeen

Mest is een waardevolle bron van organische stof en voedingsstoffen. In ons land heeft mest in het economische verkeer echter veelal een negatieve waarde. Deze negatieve waarde resulteert in druk op de kosten die samenhangen met de afzet van dierlijke mest. Om deze druk af te laten nemen dient een aanzienlijk deel van de geproduceerde mest via verwerking en export buiten de Nederlandse landbouw te worden geplaatst. Dit is een structureel gegeven. Het is immers duidelijk dat zelfs wanneer de omvang van de veestapel in ons land significant zou krimpen nog steeds een aanzienlijk deel van de geproduceerde mest geplaatst moet worden geplaatst buiten de Nederlandse landbouw. Export van mineralen en organische stof is dan ook een randvoorwaarde voor zorgvuldig bodembeheer, het hergebruik van grondstoffen en circulariteit van mineralenstromen.

Optimus advies
Kantsingel 16t, 5349 AJ Oss

T: 0412 622 005 | E: info@optimus-advies.nl | I: www.optimus-advies.nl
Bank: NL46RABO0163802254 | BTW: 853908904B01 | KvK: 60433949

Op basis van de cijfers uit Tabel 1 (bijlage 1) kan worden geconcludeerd dat – gebaseerd op het verschil tussen de huidige productie van fosfaat en de beschikbare plaatsingsruimte – momenteel een structurele behoefte van ongeveer 44 miljoen kg fosfaat aan verwerkings- en exportcapaciteit voor mest bestaat. Deze hoeveelheid zal de komende jaren verder toe nemen.

Wetgeving

Om de verwerking en de export van mest te bevorderen geldt sinds 2013 in Nederland een zogenaamde mestverwerkingsplicht. Deze plicht houdt in dat alle veehouderijbedrijven met een hogere fosfaatproductie door de op het bedrijf gehouden dieren dan kan worden geplaatst op de tot het bedrijf behorende areaal landbouwgrond, verplicht worden een deel van dit zogenaamde fosfaatoverschot te (laten) verwerken. Het deel dat moet worden verwerkt hangt af van het gebied waarin het bedrijf is gevestigd. Hierin wordt onderscheid gemaakt in de gebieden: Overschotsgebied Zuid, Overschotsgebied Oost en de rest van Nederland.

Omvang benodigde capaciteit verwerking en export

De Commissie Deskundigen Meststoffenwet komt op basis van haar inventarisatie (zie Tabel 2; bijlage 1) tot een minimaal benodigde verwerkingscapaciteit door deze wetgeving van 47,1 miljoen kg fosfaat. De vraag is of de benodigde verwerkingscapaciteit ook 47,1 miljoen kg bedraagt. Het rapport van de Projectgroep Locale MestVerwerking (hierna: PLMV) zegt hierover: *“Toch is het aannemelijk te veronderstellen dat meer mestverwerkingscapaciteit noodzakelijk is”*. Men baseert deze conclusie onder ander op jaarverschillen (weersomstandigheden tijdens de perioden waarop mest kan worden toegediend), verschillen in mestproductie (onder andere ingegeven door verschillen in ruwvoer kwaliteit) en het feit dat niet alle plaatsingsruimte maximaal zal worden benut. Daarnaast acht men van belang dat de overeenkomsten tussen (pluimvee)mestverwerker Bio Massa Centrale (hierna: BMC) Moerdijk en haar leden aflopen. Ook sluiten bepaalde kwaliteitsconcepten ‘Kip voor Morgen’ verbranding van mest uit in haar voorwaarden. De Taskforce Mestverwaarding schat de structurele markt voor mestverwerking in op een kleine 55 miljoen kg fosfaat per jaar en de additioneel benodigde structurele verwerkingscapaciteit daarmee in op zo’n 10 miljoen kg fosfaat (zie Tabel 3; bijlage 1).

Orgamebo

Orgamebo exporteert vaste fracties mest afkomstig van pluimvee-, varkens- en rundveemest naar afnemers in het buitenland. Orgamebo bedient daarbij haar afnemers - die bestaan uit vergisters en

akkerbouwers - met een mest op maat concept. Dikke fractie na mestscheiding wordt gehygiëniseerd en in de gewenste verhouding aan klanten in voornamelijk Duitsland geleverd. De dikke fracties worden rechtstreeks ingekocht bij de bedrijven die de vaste fractie na mestscheiding produceert, eventueel gemengd en exportwaardig gemaakt op de locatie in Kapel-Avezaath en geleverd bij vaste afnemers in voornamelijk Duitsland. Daarbij is het bedrijf gespecialiseerd in het leveren van vaste mestfracties gemaakt op maat voor vergistingsinstallaties. Het betekent dat allerlei combinaties van gemengde varkens-, pluimvee- en rundveemest worden geleverd al naar gelang de voorkeur van de klant (*maatwerk*). Om voldoende energiewaarde te houden, wordt de mest zo vers mogelijk getransporteerd (*kwaliteit*). De afzet naar dergelijke installaties vormt de hoofdmoot van de afzet van de dikke fracties naar het buitenland. Ongeveer een zesde deel van de mest die door Orgamebo wordt geëxporteerd vindt direct plaats naar Duitse akkerbouwers. Doordat een aanzienlijk deel van de afname plaatsvindt aan mestvergisters is sprake van een redelijk continue afzet gedurende het jaar (*continuïteit in afzet*). De afzet naar akkerbouwers is meer seizoensgebonden.

Om het proces volledig in de hand te hebben beschikt het bedrijf over voldoende transportmiddelen (*leveringszekerheid en flexibiliteit*). Jaarlijks exporteert het bedrijf zo'n 120.000 ton vaste mest naar voornamelijk Duitsland. Deels – wanneer toegestaan - rechtstreeks vanaf het veehouderijbedrijf, deel na op locatie te zijn gemengd en gehygiëniseerd.

In het totaal is het bedrijf hiermee goed voor een export van zo'n 2 miljoen kg fosfaat. Hiermee is het bedrijf een belangrijk schakel voor de verwerking van het regionale fosfaatoverschot en kan het mede invulling geven aan de wettelijke verwerkingsplicht die voor bedrijven in de regio geldt.

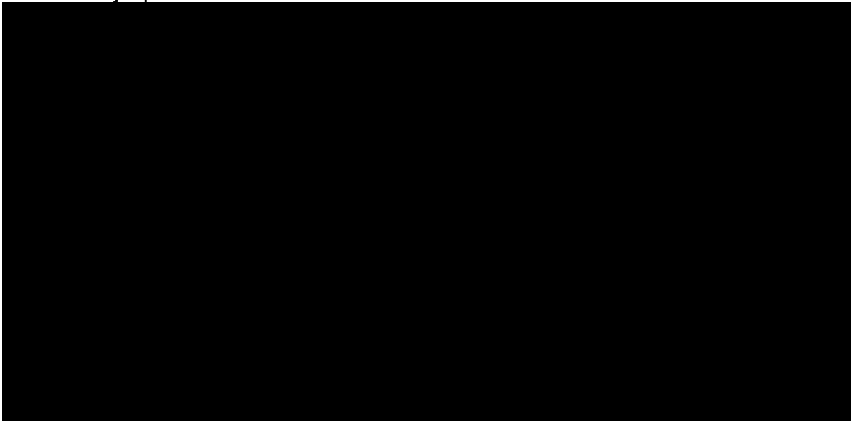
Onomkeerbare gevolgen

De afgelopen 5 jaar heeft Orgamebo gewerkt aan de opbouw van een groep afnemers in het buitenland die het gehele jaar organische mestproducten uit Nederland afnemen, gebruiken of bewerken. Deze marktpositie is verkregen op basis van het leveren van maatwerk, de kwaliteit van de geleverde producten, de continuïteit van de te leveren mestproducten en de flexibiiteit van levering gekoppeld aan leveringszekerheid. Wanneer de productie van Orgamebo weg zou vallen zou dit niet alleen resulteren in directe en onmiddellijke schade bij het bedrijf zelf omdat geen gehygiëniseerde mest kan worden geleverd aan de afnemers, maar ook in ernstige indirecte schade omdat de huidige afnemers en de zorgvuldig opgebouwde marktpositie van Orgamebo weg zou vallen en zal worden ingenomen door andere partijen. Het is reëel te veronderstellen dat deze positie, in de toekomst niet of slechts na lange tijd zou kunnen worden hersteld. Hiermee is naar alle waarschijnlijkheid sprake van ernstige en onomkeerbare financiële gevolgen voor het bedrijf Orgamebo. De gevolgen zullen echter ook merkbaar zijn voor veehouderijbedrijven in de regio die nu leveren aan Orgamebo. Zowel Orgamebo als de aan haar leverende veehouderbedrijven zijn derhalve gebaat bij continuïteit van de bedrijfsvoering van Orgamebo.

Conclusies

- De export van dierlijke mest (uitgedrukt in kg fosfaat) zal de komende jaren toe nemen, tot een beschikbare capaciteit van tenminste 55 miljoen kg fosfaat. Deze toename zal onder andere in Midden en Oost Nederland dienen te worden gerealiseerd;
- Orgamebo draagt in significante mate bij aan het bereiken van deze doelstelling. Dit zowel gezien in nationaal perspectief, maar zeker gezien vanuit het regionale perspectief.
- Orgamebo richt zich vooral op de afzetmarkt voor vaste mestfracties in het buitenland (met name Duitsland) en onderscheid zich daarbij door het leveren van maatwerk, het hanteren van hoge kwaliteitsnormen, continuïteit van levering en de volledige controle over de correcte levering van de mestproducten. Door haar werkwijze heeft Orgamebo via de weg der geleidelijkheid een vaste klantenkring opgebouwd.
- Wanneer Orgamebo haar klanten tijdelijk niet zou kunnen bedienen zou Orgamebo waarschijnlijk haar marktpositie verliezen en voor aanzienlijke tijd worden verdrongen van de markt met alle gevolgen van dien.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben dan vraag ik u contact met mij op te nemen.

bijlagen: 1. gebruikte Tabellen

Bijlage 1: Gebruikte Tabellen

Tabel 1. Vergelijking cijfers van het Commissie Deskundigen Meststoffenwet (Oenema et al, 2015) en de werkgroep Mestverwaarding (Tijssens et al, 2015) met betrekking tot de berekening van het Nederlandse fosfaatoverschot.

Omschrijving	CDM (Oenema, 2015)		Werkgroep (Tijssens, 2015)	
Productie van mest	173,0	(4)	173,0	
Plaatsingsruimte dierlijke mest op landbouwgrond	125	(4)		
Geplaatste dierlijke mest op landbouwgrond			118,0	(2)
Niet plaatsbaar (geplaatst) overschot	48,0		55,0	
export van onbewerkte mest	15,3	(1)(4)	24,0	(2)
afzet buiten Nederlandse landbouw	6,5			
verbranding van mest	9,7	(1)	9,2	(3)
export na mestbehandeling (koek en filtraat)	6,4	(1)	4,0	(3)
export van substraat, gecomposteerde mest	2,2	(1)	3,0	(3)
export van mestkorrels	3,6	(1)	3,8	(3)
Totaal geplaatst buiten Nederlandse landbouw	43,7	(2013/4)	44,0	(2014/5)

bronnen (1) CBS (v Bruggen, 2015)
 (2) CBS-Statline
 (3) PLMV, 2015
 (4) 'Boerderij'

Tabel 2. Berekening van de benodigde export en verwerking op basis van productie en plaatsing van fosfaat in mest (in miljoen kg fosfaat). Bron: CDM 2015.

	Oost	Zuid	Overig	Totaal NL
Totale mestproductie ¹⁾	43,0	51,8	79,8	174,5
Maximale mestplaatsing op landbouwbedrijven in Nederland ²⁾	24,3	16,3	80,1	120,6
Afzet natuur, particulieren, hobbymarkt	1,2	0,8	4,8	6,8
Benodigde verwerking				47,1

¹⁾ Op basis van dieraantallen in 2014. Mestproductie is gecorrigeerd voor import van mest en aanvoer van co-substraten.

²⁾ Op basis van gebruiksnormen in 2015.

Tabel 3. Uitgangscijfers voor basisdocument Taskforce Mestverwerking (alle cijfers in miljoen kg fosfaat).

Omschrijving	Uitgangspunt
Productie van mest	173,0
Geplaatste dierlijke mest op landbouwgrond	118,0
Niet plaatsbaar (geplaatst) overschot	55,0
export van onbewerkte mest (bron: RVO)	38,1
afzet buiten Nederlandse landbouw ¹	6,5
verbranding van mest	9,5
Totaal geplaatst buiten Nederlandse landbouw	54,1
Jaarvariatie ivm variatie in plaatsingsruimte en productie (zie tekst)	10,0 -/-
Additioneel benodigde verwerkingscapaciteit	10,8

¹ Geplaatste dierlijke mest op landbouwgrond + afzet buiten Nederlandse landbouw = plaatsingsruimte in Nederland = 125 miljoen kg fosfaat.